

Секція : Фінанси, деньги и кредит

Мартиросян Крестине Смбатівна

Гушан Олена Володимирівна

студентки

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Громова А. Є.

асистент кафедри фінансів

м. Вінниця

НЕОБХІДНІСТЬ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ, ЙОГО СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ

Формування в Україні соціально орієнтованої моделі ринкової економіки, розбудова її інфраструктури, створення дієвих механізмів господарювання для усіх суб'єктів ринку передбачає створення ефективної системи соціального захисту населення, що передбачає необхідність наукового обґрунтування форм і методів мобілізації фінансових ресурсів на соціальне страхування.

Необхідність соціального страхування зумовлена потребою у формуванні таких страхових фондів, за рахунок яких працездатним особам можна було б гарантувати їхнє фінансове забезпечення у разі тимчасової втрати працездатності, пенсійне страхування, на випадок безробіття, страхування при нещасних випадках на виробництві та профзахворювання та медичне страхування.

Проблематиці системи соціального страхування присвячена значна кількість наукових праць як науковців, так і практиків. Багато відомих вчених приділяють увагу функціонуванню фондів соціального страхування, а саме: Л. М. Бабич, В. А. Закревський, А. Л. Крисоватий, А. М. Колосок, О. І. Петровська, С. М. Онисько, В. М. Опарін, І. С. Ярошенко, Є. О. Колосок А. М. Бровенко. Але незважаючи на глибокі

дослідження вітчизняних учених, існує низка проблем, пов'язаних із системою соціального страхування, і тому вони потребують додаткового вивчення.

Проблеми раціоналізації соціального навантаження на економіку є актуальними для України. Сьогодні стоїть завдання побудувати таку систему соціального захисту, яка могла б швидко і якісно підняти рівень життя соціально незахищених груп населення і в той же час не гальмувати розвиток економіки. Вирішити це завдання можна тільки шляхом формування гнучких, адаптованих до нових економічних умов систем управління соціальними ризиками, які рівняються на найкращі світові досягнення та зважають на національні особливості.

Питання розвитку соціального страхування зводиться до пошуку шляхів досягнення балансу між економічною і соціальною складовими розвитку суспільства, які дозволили б уникнути конфронтації між ними.

Важливим складовим елементом системи соціального захисту населення є соціальне страхування. Соціальне страхування – гарантована державою система заходів щодо забезпечення громадян у старості, на випадок захворювання, втрати працездатності, підтримки материнства та дитинства, а також з охорони здоров'я членів суспільства в умовах страхової медицини, з виходом на пенсію тощо [2, с. 51].

Сучасні держави активно використовують соціальне страхування для захисту населення на випадок захворювання, зниження працездатності, смерті годувальника, допомоги багатодітним сім'ям тощо. Принцип, згідно з яким держава в рамках соціального страхування піклується про тих, хто потребує захисту, діє всюди і сьогодні.

Питома вага соціального страхування у внутрішньому продукті розвинутих країн набагато перевищує питому вагу комерційного (недержавного) страхування (табл. 1).

Питома вага соціального та комерційного (недержавного) страхування у внутрішньому продукті розвинутих країн Європи, %

Країна	Соціальне страхування	Комерційне страхування
Великобританія	20,6	9,9
Німеччина	26,9	5,6
Італія	23,6	2,6
Франція	28,0	5,9

Предметом соціального страхування є основні соціальні ризики, які загрожують відтворенню населення: тимчасова непрацездатність у результаті хвороби, ушкодження здоров'я, вагітності та пологів, догляду за членом сім'ї; постійна непрацездатність у результаті інвалідності та старості; втрата трудового доходу у зв'язку з неможливістю працевлаштування; втрата доходів сім'ї у випадку смерті годувальника; виникнення непередбачуваних витрат у випадку оплати медичних послуг, народження і виховання дитини, оплати ритуальних послуг та поховання [3, с. 54].

Об'єкт соціального страхування — майнові інтереси громадян, пов'язані з компенсацією втрати трудового доходу або оплатою видатків, які раптово виникли внаслідок настання соціальних ризиків.

В Україні найбільшого розвитку і відповідного правового оформлення набуло обов'язкове державне соціальне страхування.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування — це система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає надання соціального захисту, що включає матеріальне забезпечення громадян у разі хвороби, повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати страхових внесків власником або уповноваженим ним органом, громадянами, а також бюджетних та інших джерел, передбачених законом.

Право на забезпечення державним соціальним страхуванням мають застраховані громадяни України, іноземні громадяни, особи без громадянства та члени їх сімей, які проживають в Україні.

Державне соціальне страхування залежно від страхового випадку поділяється на такі види:

- пенсійне страхування;
- страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням і похованням;
- медичне страхування;
- страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, що спричинили втрату працездатності;
- страхування на випадок безробіття [2, с. 27].

Зараз в Україні діють чотири фонди соціального страхування. Своєчасно та в повному обсязі забезпечуються соціальні виплати потерпілим на виробництві, особливу увагу звертають на дотримання всіх вимог щодо охорони праці на підприємстві, що, в свою чергу, призводить до зменшення рівня травматизму на виробництві, виплачується мінімальна допомога на випадок безробіття, допомога у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності відповідно до втраченої заробітної плати. Мінімальна заробітна плата відповідає прожитковому мінімуму для працездатної особи.

Для того, щоб прожитковий мінімум і соціальні гарантії стали реальним соціальним критерієм забезпечення мінімальних фізіологічних потреб громадян, необхідно запровадити нову методику його розрахунку відповідно до європейських норм і нормативів.

Також актуальним питанням є надання можливості застрахованим особам отримувати інформацію, які страхові внески та в які фонди сплачують за них роботодавці. Оскільки кожен із діючих фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування самостійно

ведуть реєстри страхувальників, і лише Пенсійний фонд України запровадив реєстр застрахованих осіб і персоніфікований облік, необхідний для призначення матеріального забезпечення [4, с. 45].

Недостатність фінансування за умов гострого дефіциту бюджетних коштів системи соціального забезпечення, загострення демографічної ситуації у державі зумовлюють реформування національної системи охорони здоров'я та системи пенсійного забезпечення, а саме перехід від виключно бюджетного забезпечення до нової бюджетно-страхової моделі, що фінансується за рахунок цільових страхових внесків працівників, підприємств, а також за рахунок бюджетних коштів.

Таким чином, питання щодо підвищення рівня захисту населення України і зокрема розвитку соціальних видів страхування обумовлює необхідність: розробки державної політики ефективного розвитку соціального страхування у поєднанні з загальнонаціональними економічними пріоритетами, яка б передбачала умови для: подальшого розвитку законодавчої та удосконалення нормативної бази; державної ефективної підтримки розвитку страхування додаткових пенсій; подальшу інтеграцію ринку страхування України в міжнародні структури.

Література:

1. Базилевич В. Д. Страхова справа : підручник / К. С. Базилевич // – 6-е вид., стер. – К. : Знання, 2011. – С. 121-140.
1. 2. Внукова Н. М. Соціальне страхування: навчальний посібник/ Н.М. Внукова, Н.В. Кузьминчук // - К.: Кондор, 2006. – С. 152-230.
2. Губар О. Є. Соціальне страхування у забезпеченні суспільного добробуту: навчальний посібник / О. Є. Губар // - К: Бібліотека КНТЕУ, 2012. – С. 130-137.
3. Надточій Б. С. Соціальне страхування: навчальний посібник / Б.С. Надточій // - К.: Знання, 2013. — № 3. — С. 29-33.